

# Maya Vakfı

## Afet ve Acil Durum

### Afetlerle Başa Çıkma Programı

Muğla Orman Yangıları Öncesi  
Bilinçlendirme Çalışmaları Raporu

**Kasım 2021**



Toplam Vaka Sayısı: 200

Tarih: 01-04.11.2021

### Maya Vakfı Ekip

<b>Uzm. Psk. Leyla Akça Atik</b>	Grup Yöneticisi
<b>Psk. Kaan Sabah</b>	Ekip Lideri
<b>Psk.Dan. Nagihan Demirsu</b>	Psikososyal Destek Personeli
<b>Psk. Ayşe Baykara</b>	Psikososyal Destek Personeli
<b>Uzm. Psk. Ayşe Sinem Bos</b>	Psikososyal Destek Personeli
<b>Psk. Dan. Hatice Sever</b>	Psikososyal Destek Personeli
<b>Sos. Özlem Vatansever</b>	Psikososyal Destek Personeli
<b>Enes Şenel</b>	Lojistik Sorumlusu

Sahaya Çıkma Tarihi: 01.11.2021

Sahadan Çekilme Tarihi 04.11.2021

<b>Çalışılan Saha</b>	<b>Tarih</b>	<b>Çalışılan Gruplar</b>	<b>Sayılar Toplam</b>
Çiftlik	01.11.2021	Çocuk	40
Gökova	02.11.2021	Çocuk	100
Akyaka Jan.	03.11.2021	Kamu Erkek	10
Akyaka Jan.	04.11.2021	Kamu Erkek	10
Karaböğürtlen Jan.	04.11.2021	Kamu Erkek	15
Akyaka Gön.	04.11.2021	Kadın, Erkek	25
Dağıtılan Sanat Kiti	01-04.11.2021	Çocuk	272

Küresel iklim krizinin bir sonucu olarak afetlerin etkilerine daha fazla maruz kaldığımız son dönemlerde, buna bağlı olarak gelişen travmatik tepkilerin anlaşılması ve bu tepkiler ile işlevsel bir şekilde baş edebilme konusunda afete maruz kalanların desteklenmesi oldukça önemlidir. Bu anlayış ile yola çıkan Maya Vakfı, dört günlük saha çalışması kapsamında, orman yangınlarından dolayı olarak etkilenen Muğla ilinin Akyaka, Gökova, Karaböğürtlen ve Çıtlık bölgelerinde **yetişkinler için psikoeğitim oturumları, kamu personeli için grup çalışmaları ve çocuk/gençlerle sanat terapisi ve ekoterapi temelli psikososyal destek aktiviteleri** gerçekleştirmiştir. Yetişkinler ile gerçekleştirilen oturumlarda, orman yangınları sırasında gönüllü olarak görev alan kişiler ile sürece dahil olan kolluk kuvvetlerinin bu süreçte yaşadıkları, sonrasında oluşan travmatik stres tepkileri ve bu tepkiler ile nasıl baş ettikleri üzerine oturumlar gerçekleştirilmiş, zorlu deneyimlerden sonra oluşan travmatik stres tepkileri üzerinde durularak bunlarla işlevsel bir şekilde nasıl baş edilebileceğine yönelik psikoeğitimler gerçekleştirilmiştir. Çocuk oturumları sırasında, doğa ile bağlantımızı yeniden hatırlatacak yaratıcı hikâye okuma etkinliği sonrasında ekoterapi ve yaratıcı sanat terapisi metotlarından yararlanılarak psikososyal destek aktiviteleri hayata geçirilmiştir. Tüm bu çalışmaların sonucunda Maya Vakfı **140'ı çocuk, 35'i kamu personeli ve 25'i yetişkin olmak üzere toplam 200 kişiye** psikososyal destek hizmeti sağlamıştır. Buna ek olarak, birlikte çalıştığımız çocuk faydalanıcılarımızı sanat ile buluşturmak için toplamda 272 adet sanat kiti dağıtılmıştır.

Maya Vakfı'nın tüm çalışmalarının temelinde Psikolojik İyileşme Becerileri Modeli'ni (SPR Model) temel alarak geliştirdiği ve yaratıcı sanat terapileri ve doğa terapileri yöntemleri ile destekleyerek oluşturduğu müdahale yöntemi olan ProjectLift Modeli bulunmaktadır.

Maya Vakfı'na özgü müdahale yöntemi olan ProjectLift Modeli, afet ve acil durumlara uyarlanarak faydalanıcıların travmatik stres tepkileri ile baş edebilme becerileri kazanması hedeflenmiştir. Çocuklar için oluşturulan psikososyal destek oturumlarında, "Yaşam Döngüsü" isimli hikâye ile doğada bulunan elementlerin (su, hava, toprak ve ateş) yapıcı ve yıkıcı etkileri hatırlatılmış; yıkıcı etkilerden korunabilmek için afet ve acil durumlara hazırlıklı ve bilinçli olmanın önemi üzerinde durulmuştur. Bu tema ekoterapi ve yaratıcı sanat metotları ile desteklenmiş; ekolojik ve doğa dostu sanat malzemeleri ile her çocuğun kendi yaşam çemberini oluşturmasıyla devam etmiştir. Oturumlarda, doğadaki elementleri tanımanın, bu elementlerin yapıcı olduğu kadar yıkıcı tarafları olduğunu bilmenin ve elementlerin yıkıcı taraflarına karşı hazırlıklı olmanın önemi vurgulanmıştır. Çocuk oturumlarının çıktılarında bakıldığında, çocukların afetin getirdiği olumsuz etkilerle baş etme konusunda desteklenmeye ihtiyacı olduğu belirlenmiştir.



Kamu personeli ile yapılan grup oturumlarında, orman yangınları sırasında güvenliği sağlamak ile görevli olan kolluk kuvvetleri ve orman işçileri bu süreçte yaşadıkları ve karşılaştıkları zorluklara yönelik paylaşımlar yapmıştır. Orman yangınlarına şahit olmak ile ilgili duygularını paylaşan katılımcılar ile travmatik deneyimlerden sonra oluşabilecek stres tepkileri üzerine konuşulmuş; bu tepkiler ile baş edebilmeye yönelik işlevsel olan ve işlevsel olmayan baş etme mekanizmaları üzerine psikoeğitim gerçekleştirilmiştir. Ek olarak, benzer olayları yeniden yaşamamak için alınabilecek önlemler üzerine konuşulmuştur. Kamu personeli ile gerçekleştirilen oturumlar sonrasında, orman işçilerinin ve kolluk kuvvetlerinin düzenli psikoeğitim ve paylaşım gruplarına ihtiyacı olduğu ortaya çıkmış;



***katılımcılardan düzenli olarak altı ayda bir bu tür oturumların düzenlenmesinin kamu personelinin iyilik haline olumlu katkı sağlayabileceğine yönelik geribildirimler gelmiştir.***



Yetişkinler ile gerçekleştirdiğimiz etkinliklerde sahada birebir çalışan gönüllülerin travma ve psikosozal destek alanında kapasitelerini geliştirmek hedeflenmiştir. Eğitim kapsamında, travmatik yaşantı olarak afet, afetlerden etkilenme noktasında risk etmenleri ve koruyucu faktörler, afet ve acil durum sonrasında toplumlarda gözlemlenen tepkiler, psikosozal destek müdahaleleri ve temel ilkeleri, psikolojik ilk yardım ilkeleri, destek ekiplerinin karşılaşılabileceği stres kaynakları gibi konulara değinilerek gönüllü olarak afette yer alan kişilerin donanım ve kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Eğitim sonrasında, 8-10 kişiden oluşan grup oturumları ile gönüllülerin bu süreçte yaşadıkları zorluklar, kendilerinde ve ailelerinde gözlemledikleri davranış değişiklikleri ve tepkiler konuşulmuş; bu tepkiler ile nasıl baş ettiklerine yönelik geribildirimler alınmıştır. ***Bu noktada, işlevsel olan ve olmayan baş etme mekanizmaları üzerine psikoeğitim verilerek, benzer durumların yeniden yaşanmaması için alınabilecek önlemler konuşulmuştur.*** Gönüllüler ile yapılan oturumlarda, travmatik deneyimler sonrasında oluşabilecek tepkileri tanımaları ve işlevsel baş etme mekanizmalarının kullanılabilmesi için düzenli eğitim ve paylaşım gruplarına ihtiyaçları olduğu ortaya çıkmıştır. Gönüllü gruplarında, yaşanan olay sonrası bu konu ile ilgili kendi aralarında paylaşım yapmaya alan açtığı için bu oturumların onlar için önemli olduğuna yönelik geribildirimler alınmış; bu tür çalışmaların artırılması yönünde paylaşımlar yapılmıştır.

Maya Vakti'nin Akyaka, Gökova, Karaböğürtlen ve Çıtlık bölgelerinde yaptığı saha çalışmalarının sonucuna baktığımızda,  ***faydalanıcılar, afete tanık olanlarda ve yardım çalışmalarında görev alan kişilerde gözlemlenen ikincil travmatik stres belirtileri*** göstermektedir. Bu tepkiler çalışılan her grupta farklılık göstermektedir; ancak yaptıkları iş sebebiyle travmatik olaylara sürekli maruz kalan ancak doğrudan travma mağduru olmadıkları için göz ardı edilebilme riski olabilen yardım çalışanları, kamu personeli ve hassas gruplar için işlev kaybına uğramadan önleyici ve destekleyici müdahalelerin belirlenmesi ve uygulanması önemlidir.

Düzenli olarak yapılan oturumlar, eğitimler ve atölyeler ile kişilerin zorlu deneyimler ile başa çıkabilme becerilerini destekleme ve afetlere karşı psikolojik olarak hazırlıklı olma açısından önem arz etmektedir. Ayrıca yerel gönüllülerin ve kamu personelinin ikincil travma, öz bakım, afet ve acil durumlarda psikososyal müdahaleler, psikolojik ilk yardım gibi konularda kapasite geliştirme programına dahil edilmeleri afetlere karşı hazırlıklı ve bilinçli olma açısından destekleyicidir.

